URZĄD MIASTA OPOLA – BIURO URBANISTYCZNE

45-018 Opole, Pl. Wolności 7, tel. /fax: /077/ 45 11 924

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO „ŚRÓDMIEŚCIE III" W OPOLU

GŁÓWNY PROJEKTANT:

dr inż. Krzysztof Śliwa **Z-348**

ZESPÓŁ GŁÓWNEGO PROJEKTANTA:

Andrzej Bednarski

mgr inż. arch. Grzegorz Biernacki **375/2000**

mgr inż. Tadeusz Burian **4317**

mgr Anna Caputa

inż. Kazimierz Cupiał **877/82 W.Z.U. i A. Katowice**

inż. Czesław Dąbrowski **328/88/Op**

mgr inż. Grzegorz Jurowicz **OPL/0043/POOS/03**

dr inż. Magdalena Śliwa **Z-347**

mgr Ewa Wala

mgr inż. Aneta Werner-Wilk **Z-480**

Opole, marzec 2009

1. WSTĘP 4

1.1. Podstawa formalno-prawna 4

1.2. Cel i zakres opracowania 4

1.3. Informacje o przyjętych założeniach i zastosowanych metodach 4

1.4. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektu planu 5

2. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA 5

2.1. Ogólna charakterystyka fizjograficzna terenu 5

2.1.1. Położenie 5

2.1.2. Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna 6

2.1.3. Szata roślinna i fauna 6

2.1.4. Hydrografia 6

2.1.5. Gleby 7

2.1.6. Klimat 7

2.1.7. Zasoby naturalne 8

2.1.8. Obszary i obiekty chronione 8

2.2. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu 8

2.2.1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego 8

2.2.2. Nadmierna emisja hałasu 8

2.2.3. Niewielka ilość terenów zielonych oraz rekreacyjnych 8

2.2.4. Promieniowanie elektromagnetyczne 9

2.2.5. Ryzyko wystąpienia poważnych awarii. 9

2.3. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji ustaleń planu 12

2.4. Prognozowany sposób i stan zagospodarowania obszarów objętych projektem planu oraz ich wpływ na środowisko 13

2.4.1. Wpływ na powietrze 14

2.4.2. Wpływ na środowisko akustyczne 14

2.4.3. Wpływ na wody podziemne i powierzchniowe 14

2.4.4. Emitowanie pól elektromagnetycznych 14

2.4.5. Ryzyko wystąpienia poważnych awarii 15

2.4.6. Oddziaływanie według stopnia uciążliwości 15

3. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO 15

3.1. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem 15

3.2. Przewidywane znaczące oddziaływania 16

3.3. Syntetyczna ocena potencjalnych skutków realizacji ustaleń planu 17

4. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ZAPOBIEGAJĄCYCH LUB OGRANICZAJĄCYCH NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE USTALEŃ PLANU NA ŚRODOWISKO 19

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NE SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM UWZGLĘDNIONE W PROJEKCIE PLANU 19

6. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM 22

7. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO 23

8. DOKUMENTY WYKORZYSTANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY 23

II CZĘŚĆ GRAFICZNA

Rysunek 1 Granice opracowania 24

Rysunek 2 Istniejący sposób i stan zagospodarowania obszarów objętych postanowieniami projektu mpzp „Śródmieście III" w Opolu 25

Rysunek 3 Prognozowany sposób i stan zagospodarowania obszarów objętych postanowieniami projektu mpzp „Śródmieście III" w Opolu 26

1. WSTĘP

1.1. Podstawa formalno-prawna

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227),
- Uchwała Rady Miasta Opole nr LIV/600/05 z dnia 17 listopada 2005 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście III" w Opolu.

1.2. Cel i zakres opracowania

Celem prognozy jest identyfikacja i ocena wpływu projektowanych rozwiązań planistycznych na środowisko przyrodnicze oraz ocena skuteczności przyjętych rozwiązań proekologicznych.

Sporządzenie prognozy jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227) oraz Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Prognozy oddziaływania na środowisko planów, sporządzane są jako jeden z podstawowych dokumentów w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Opracowanie to zawiera m.in. analizę i ocenę stanu istniejącego, perspektywy i prognozowane zmiany tego stanu.

Na podstawie informacji o fizjografii oraz planowanym zagospodarowaniu terenu objętego planem, w opracowaniu określono czynniki, które mogą mieć negatywny wpływ na środowisko (w tym: wodę, powietrze, glebę, krajobraz oraz zdrowie ludzi) oraz poddano ocenie skuteczność przyjętych w planie rozwiązań, sprzyjających ochronie środowiska.

1.3. Informacje o przyjętych założeniach i zastosowanych metodach

Procedura tworzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przebiegała równolegle do procesu projektowego dokumentu podstawowego, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście III" w Opolu.

W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dostępną literaturę oraz własne badania terenowe.

W procesie tworzenia dokumentu oparto się na analizie:

- Dokumentacji „Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla miasta Opola",
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Opola, przyjętego Uchwałą Nr LIV/602/05 Rady Miasta Opola z dnia 17 listopada 2005 r.,
- Prognozy oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Miasta Opola,
- Prognozy oddziaływania na środowisko do projektu Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014,

- Prognozy oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego.

Metodyka sporządzania prognozy polega na podziale obszaru planu na tereny ze względu na stopień oddziaływania ustaleń planu na środowisko przyrodnicze. Wyróżniono następujące tereny, na których:

I. realizacja ustaleń planu wpłynie korzystnie na stan środowiska przyrodniczego,

II. realizacja ustaleń planu nie pogorszy stanu środowiska przyrodniczego,

III. realizacja ustaleń planu może wpłynąć niekorzystnie na stan środowiska przyrodniczego,

IV. realizacja ustaleń planu spowoduje zmiany w środowisku przyrodniczym.

1.4. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektu planu

Analiza skutków realizacji postanowień projektu planu miejscowego wraz z oceną aktualności planu jest przeprowadzana zgodnie z artykułem 32 ustawy o planowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku. Stosownie do tych zapisów Prezydent przekazuje Radzie Miasta wyniki analiz po uzyskaniu opinii gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej co najmniej raz w czasie trwania kadencji Rady. Kontrola realizacji postanowień zawartych w projekcie planu miejscowego powinna obejmować monitoring sytuacji, w których występują konflikty na styku funkcji komunikacyjnej i mieszkaniowej (niebezpieczeństwo zanieczyszczenia klimatu akustycznego) oraz mieszkaniowej i usługowej (dominacja jednej funkcji, niekontrolowany rozrost). Pojawienie się jakichkolwiek niezgodności powinno skutkować podjęciem stosownych działań, mających na celu wyegzekwowanie od właścicieli lub zarządców uciążliwych obiektów dostosowanie się do norm środowiskowych.

2. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA

2.1. Ogólna charakterystyka fizjograficzna terenu

2.1.1. Położenie

Omawiany teren położony jest w centrum Opola, w bezpośrednim sąsiedztwie rynku oraz Wyspy Pasieka. Na południe od granicy planu rozciągają się tereny dworca PKS i PKP oraz zakłady wytwórcze OZAS. Tereny objęte ustaleniami planu zajmują powierzchnię 23,2 ha.

Jest to reprezentacyjna przestrzeń miasta, w jej granicach znajdują się bowiem spacerowy deptak przy ulicy Krakowskiej łączący Dworzec PKP z Rynkiem, Plac Daszyńskiego. Obecnie teren jest w dużej mierze przeznaczony na zabudowę mieszkaniowo-usługową. Charakter zabudowy posiada cechy typowe dla Śródmieścia – zabudowa pierzejowa w formie kamienic, z tzw. wnętrzami blokowymi o niskim standardzie zagospodarowania.

Granice obszaru planu określają:

- pl. M. Kopernika i ulica S. Sempołowskiej od strony północnej,
- Młynówka od strony zachodniej,
- ulica W. Korfantego od strony południowej,

- ulica W. Reymonta od strony wschodniej.

Pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski J. Kondrackiego[1], teren opracowania położony jest w obrębie podprowincji Niziny Środkowopolskie, w makroregionie Niziny Śląskiej, w obrębie mezoregionu Pradoliny Wrocławskiej. Od wschodu obszar graniczy z Równiną Opolską, a od zachodu z Równią Niemodlińską. Zgodnie z topologią krajobrazów naturalnych tego samego autora, analizowany rejon zalicza się do krajobrazów wyżynnych, gatunku na skałach węglanowych, z typem gleb rędziny oraz potencjalną roślinnością naturalną w postaci grądów.

2.1.2. Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Rzeźba terenu jest wynikiem zachodzących w odległej przeszłości geologicznej procesów tektonicznych i neotektonicznych oraz następujących po nich trzecio i czwarto-rzędowej akumulacji i denudacji. Ważnym momentem był zalew morza górnokredowego, który w rezultacie doprowadził do wykształcenia miąższych pokładów piaskowców marglistych, wapieni marglistych i margli, budujących dzisiaj główną jednostkę morfologiczną miasta – Garb Opola, czyli ostańcowi ciąg wyniesień skał węglanowych, w obrębie którego leży obszar opracowania. Widoczna dziś w krajobrazie rzeźba jest jednak w całości efektem działalności człowieka, polegającej na przekształcaniu naturalnej powierzchni, niwelacji, nadsypywaniu oraz zastępowaniu terenów zieleni zabudową.

2.1.3. Szata roślinna i fauna

Rozpatrywany obszar cechuje się wysokim stopniem urbanizacji, czego skutkiem jest znaczna dewastacja i degradacja środowiska przyrodniczego w zakresie wszystkich jego komponentów. Wartość przyrodnicza jest bardzo niska z uwagi na ubogość zbiorowisk roślinnych. Nie stwierdzono naturalnych lub zbliżonych do naturalnych fitocenoz i zespołów roślinnych, jedyną formą zieleni są trawniki i zieleńce, także w postaci dekoracyjnej.

Pod względem faunistycznym omawiany obszar charakteryzuje się niewielką wartością dla funkcjonowania zwierząt, występują tu głównie ptaki.

2.1.4. Hydrografia

- Wody powierzchniowe

Zachodnia granica opracowania przebiega częściowo wodami Młynówki, starego koryta rzeki Odry, która oddziela badany obszar od Wyspy Pasieki. Ponieważ teren objęty prognozą zabudowany jest w znacznym stopniu, pierwotne naturalne pokrycie terenu zostało zastąpione sztucznymi materiałami, takimi jak: beton, płyty chodnikowe, bruk. Rezultatem jest zaburzenie naturalnego cyklu obiegu wody w przyrodzie, polegające na tym, że wody opadowe, które nie mają gdzie wsiąkać w podłoże, w większości spływają natychmiast do systemu kanalizacji, oraz cieków wodnych przez co parowanie jest niewielkie.

- Wody podziemne

Według Hydrogeologicznej Mapy Polski obszar badań położony jest w obrębie XXVII Opolskiego Regionu Hydrogeologicznego – XXVIIA Rejonu Opola. Występują tu trzy poziomy wodonośne:

- triasowy poziom zbudowany z dwóch pięter wodonośnych: GZWP nr 335 z wodami szczelinowymi i szczelinowo-porowymi występującymi w utworach triasu dolnego, GZWP nr 333 z wodami szczelinowo-krasowymi w utworach triasu środkowego. Wody tego poziomu stanowią zasobny i rozległy zbiornik wody podziemnej o wysokiej wydajności i dobrej jakości wody.
- górnokredowy poziom: wody tego poziomu zaliczane są do GZWP nr 336, są to wody szczelinowo-porowe, nieznacznie zanieczyszczone, o mniejszej wydajności.
- czwartorzędowy poziom – uzależniony jest od miąższości i rodzaju osadów czwartorzędowych. Na terenie opracowania związany jest z piaszczystymi osadami terasy plejstoceńskiej i występuje we wschodniej części obszaru. Poziom ten posiada zwierciadło swobodne lub lekko napięte, wody występują w obrębie GPZP nr 334.

2.1.5. Gleby

Warunki glebowe występujące na danym obszarze wynikają z uwarunkowań geologicznych, geomorfologicznych, hydrologicznych i klimatycznych. Obecnie obszar objęty opracowaniem odznacza się całkowitą degradacją lub znacznym przekształceniem naturalnej warstwy glebowej, w związku z czym dominują gleby industrio i urbanoziemne. Analizowany obszar jest intensywnie zainwestowany i zabudowany, dlatego brak tu powierzchni, które mogłyby być wykorzystywane do produkcji rolniczej lub ogrodniczej.

2.1.6. Klimat

Teren opracowania stanowi centrum miasta, warunki klimatyczne przyjmują więc cechy typowe dla obszarów zurbanizowanych, które cechują się znaczną modyfikacją właściwości podłoża. Powierzchnie naturalne (łąki, lasy i pola) zostały zastąpione asfaltem i betonem, a to znacznie zmieniło bilans cieplny i wodny tych obszarów. Klimat lokalny w miejscu objętym projektem planu posiada następujące cechy:

- wzrost temperatury powietrza w stosunku do obszarów pozamiejskich (miejska wyspa ciepła),
- mniejsze dobowe amplitudy temperatury powietrza,
- mniejsze parowanie, a w związku z tym mniejsza wilgotność względna powietrza,
- zmodyfikowany przepływ powietrza związany z systemem ulic i ciągów budynków,
- wzrost liczby dni gorących, upalnych oraz parnych w ciągu roku,
- krótszy okres zalegania pokrywy śnieżnej,
- wzrost stopnia zachmurzenia, co powoduje osłabienie insolacji oraz skrócenie usłonecznienia,
- występowanie smogu.

Takie właściwości miejskiego klimatu powodują, że badany obszar jest niekorzystny z punktu widzenia biometeorologii, bowiem panują tu warunki silnie bodźcowe. Na organizm człowieka oddziałują nieustannie bodźce chemiczne (zanieczyszczenia powietrza), bodźce fizyczne (miejska

wyspa ciepła) oraz bodźce akustyczne (hałas), a to wpływa na obciążenie ludzkiego układu termoregulacyjnego i obniża jakość życia.

2.1.7. Zasoby naturalne

Na obszarze objętym opracowaniem nie występują zasoby przyrodnicze o znaczeniu gospodarczym, a także takie, których wartość kwalifikowałaby je do ochrony prawnej.

2.1.8. Obszary i obiekty chronione

Obszar objęty opracowaniem nie wchodzi w skład przyrodniczych obszarów chronionych podlegających ustawie o ochronie przyrody. Nie stwierdzono występowania siedlisk przyrodniczych objętych ochroną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie.

Omawiany teren znajduje się w zasięgu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Jest to Obszar Najwyższej Ochrony zbiornika nr 335, 333,336.

2.2. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

2.2.1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Wyniki pomiarów jakości powietrza atmosferycznego na terenie Opola pozwalają stwierdzić, że najistotniejszym problemem w mieście, a w strefie śródmiejskiej w szczególności, jest ponadnormatywny poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 i tlenkami azotu NOx. Emisja ww. zanieczyszczeń związana jest głównie z transportem drogowym oraz z miejscami obsługi komunikacji (parkingi). W mniejszym stopniu emitorami są także domowe paleniska indywidualne (szczególnie w chłodnej porze roku).

2.2.2. Nadmierna emisja hałasu

Pomimo braku mapy akustycznej dla miasta, wielokrotnie wykonywane pomiary pozwalają stwierdzić, że obszar śródmieścia jest poważnie zagrożony hałasem. Głównym źródłem zanieczyszczania klimatu akustycznego jest hałas związany z dużym natężeniem ruchu drogowego, fatalnym stanem dróg, szczególnie w pobliżu ulic W. Reymonta, H. Kołłątaja i 1 Maja.

W porównaniu z hałasem komunikacyjnym, hałas przemysłowy w tym rejonie miasta praktycznie nie występuje. Uciążliwością dla mieszkańców są jednak klimatyzatory zainstalowane w placówkach handlowych. Incydentalnie źródłem hałasu są także imprezy masowe organizowane w dzielnicy śródmiejskiej.

2.2.3. Niewielka ilość terenów zielonych oraz rekreacyjnych

Obszar projektowanego planu „Śródmieście III" znajduje się w centralnej, w największym stopniu zurbanizowanej części miasta. Można tu spotkać zieleń jedynie w formie urządzonych skwerów i placów, oraz zieleni ozdobnej. Taki stan jest bardzo niekorzystny, zważając na wysokie stężenie zanieczyszczeń powietrza, większa ilość zieleni mogłaby wpłynąć kompensująco na lokalny

klimat, poprawić walory wizualno-estetyczne, wytłumić hałas komunikacyjny. Istotną kwestią jest także niedostatek terenów rekreacyjnych (place zabaw), jednakże bliskość wypoczynkowego miejsca jakim jest Wyspa Bolko, sprawia, że dostęp mieszkańców do tych terenów jest w zasięgu kilkunastominutowego spaceru.

2.2.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

Według przeprowadzonych przez WIOŚ w 2007 roku pomiarów natężenia promieniowania elektromagnetycznego w punkcie monitoringowym na Placu Daszyńskiego, który znajduje się na obszarze objętym projektem planu, dopuszczalne poziomy pola elektromagnetycznego nie zostały przekroczone.

2.2.5. Ryzyko wystąpienia poważnych awarii.

Na terenie opracowania nie występują zakłady przemysłowe oraz inne usługi stwarzające zagrożenie ekologiczne, ryzyko wystąpienia poważnych awarii praktycznie nie istnieje.

Fotografia 1 Widok na ulicę Krakowską i plac I. Daszyńskiego

Fotografia 2 Widok na Młynówkę i ulicę Krakowską

Fotografia 3 Skrzyżowanie ulicy Ozimskiej i W. Reymonta

Fotografia 4 Ulica Żwirki i Wigury

Fotografia 5 Ciąg pieszy i zieleń w kwartale między ulicami: T. Kościuszki, Krakowską i Ozimską

Fotografia 6 Tereny zieleni w kwartale zabudowy między ulicami: Krakowską, Damrota i Kołłątaja

Fotografia 7 Plac I. Daszyńskiego

Fotografia 8 Boisko szkolne w kwartale zabudowy między ulicami: T. Kościuszki, W. Reymonta i Damrota

Fotografia 9 Ciąg pieszy nad Młynówką

2.3. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji ustaleń planu

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem, w którym projektant umieszcza ustalenia dotyczące zagospodarowania danego fragmentu przestrzeni. Głównym celem planu jest pogodzenie rozwoju społeczno-gospodarczego danego miejsca ze środowiskiem przyrodniczym, przy jak najmniejszych szkodach dla tego ostatniego. Plan zawiera więc zapisy dotyczące zasad ochrony i kształtowania środowiska i przyrody. Zgodnie z przeprowadzoną analizą brak realizacji ustaleń planu miejscowego może spowodować kontynuację utrzymywania się negatywnych trendów w środowisku: wysokich poziomów zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, nadmiernego zagrożenia hałasem czy ubogiej zieleni. Przewidywane są następujące skutki środowiskowe wynikające z braku realizacji ustaleń MPZP „Śródmieście III”:

- zwiększanie się emisji zanieczyszczeń gazowo-pyłowych do atmosfery,
- utrzymywanie się niekorzystnego klimatu akustycznego,
- podtrzymanie niekorzystnych dla człowieka warunków bioklimatycznych,
- coraz uboższe tereny zielone,
- lokalizacja działalności szkodliwej dla środowiska przyrodniczego,

- pogorszenie warunków sanitarnych życia mieszkańców.

Pośrednio efektem nie wprowadzenia w życie zapisów planu mogą być:

- kary finansowe nałożone na miasto, ze względu na niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi,
- niekorzystny wizerunek miasta na polu działań proekologicznych,
- progresywny zanik świadomości ekologicznej wśród mieszkańców
- utrwalanie niewłaściwych zachować przy postępowaniu ze środowiskiem naturalnym.

2.4. Prognozowany sposób i stan zagospodarowania obszarów objętych projektem planu oraz ich wpływ na środowisko

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego omawianego terenu będzie stanowił podstawę prawną, która umożliwi właściwe kształtowanie warunków, zasad i standardów zagospodarowania, w zgodzie z zasadami ładu przestrzennego i szeroko pojmowanego zrównoważonego rozwoju. Dotychczasowy sposób zagospodarowania terenu odzwierciedla jego typowo miejski charakteru.

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście III" w Opolu przewidziano tereny przeznaczone na:

- zabudowę mieszkaniową wielorodzinną – MW,
- zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z usługami – MW/U,
- zabudowę usługową – U,
- usługi oświaty – UO,
- usługi administracji – UA,
- usługi opieki zdrowotnej – UZ,
- usługi i węzeł komunikacyjny – U/KDI,
- usługi i parking – U/KS,
- drogi publiczne: ulice lokalne – KDL, ulice dojazdowe – KDD, ciągi pieszo-jezdne KDX,
- ciągi piesze KP,
- parking i zieleń urządzoną – KS/ZP,
- zieleń urządzoną – ZP,
- wody powierzchniowe śródlądowe – WS.

Obszar objęty opracowaniem przedstawia w całości krajobraz kulturowy, ukształtowany przez człowieka i tworzony głównie przez zabudowę usługową i mieszkaniową. Nie występują tu naturalne zespoły siedliskowe, a na terenach niezagospodarowanych funkcjonują jedynie urządzone kompleksy zieleni miejskiej oraz niewielki drzewostan naturalny, który wzbogaca i urozmaica krajobraz.

W przyszłym zagospodarowaniu projektant przewidział utrzymanie i rozwój dotychczasowych funkcji mieszkaniowej i usługowej, przy uporządkowaniu wnętrz blokowych i wyznaczeniu w nich nowych ciągów pieszo-jezdnych. W założeniach ulica Krakowska ma być wyłączona z ruchu na całym odcinku. Ustalenia dla poszczególnych terenów określają także procentowy udział minimalnej powierzchni biologicznie czynnej, wskazują maksymalna powierzchnię dozwoloną do zabudowy i nakazują minimalny udział zieleni urządzonej. Plan przewiduje także zachowanie przedogródków.

Wpływ ustaleń planu na środowisko może być następujący:

- dominacja zabudowy miejskiej w systemie krajobrazowym,
- obecny krajobraz cechujący się niskim walorami przyrodniczymi może zostać urozmaicony przez tworzenie zieleńców i zachowanie istniejącego drzewostanu,
- rozwój funkcji usługowej może przyczynić się do wzrostu natężenia ruchu drogowego,
- zachowanie powierzchni biologicznie czynnej, która jest jednocześnie powierzchnią infiltracji pozwoli utrzymać cykl obiegu wody na obecnym poziomie i powstrzymać negatywne zmiany,
- wymóg przeznaczenia części inwestowanego terenu na zieleń wpłynie na wzrost udziału roślinności w ogólnej powierzchni,
- uchroni obszar przed potencjalną lokalizacją szkodliwych dla środowiska działalności,
- poprawa klimatu akustycznego,
- polepszenie walorów estetyczno-wizualnych

2.4.1. Wpływ na powietrze

W wyniku realizacji założeń miejscowego planu, stężenie zanieczyszczeń nie powinno wzrosnąć w znaczącym stopniu. Przy zastosowaniu zabezpieczeń chroniących przed nadmierną emisją dopuszczalne normy zanieczyszczeń w powietrzu nie będą przekraczane.

2.4.2. Wpływ na środowisko akustyczne

W obszarze Śródmieścia zagrożenie hałasem jest bardzo duże i wynika głównie z bezpośredniej lokalizacji obiektów przy ulicach prowadzących ruch o stosunkowo dużym natężeniu. Zważając na fakt, iż najczęściej zabudowa mieszkaniowa występuje już w odległości kilku metrów od ulicy, to nie są spełnione standardy jakości środowiska w zakresie klimatu akustycznego.

2.4.3. Wpływ na wody podziemne i powierzchniowe

Konieczność odprowadzania ścieków do systemu kanalizacyjnego jest rozwiązaniem pożądanym, który gwarantuje zabezpieczenie przez zanieczyszczaniem wód i gleb. Zaleca się także odprowadzanie wód opadowych z terenów utwardzonych do kanalizacji poprzez wykonany system kanalizacji deszczowej.

2.4.4. Emitowanie pól elektromagnetycznych

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wprowadzono zapis umożliwiający lokalizację masztów stacji przekaźnikowych systemu cyfrowej telefonii komórkowej wyłącznie na terenach usługowych. Przy prowadzeniu sieci teletechnicznych: łączności, telekomunikacji i telewizji kablowej, plan zobowiązuje prowadzić je jako podziemne w wydzielonej kanalizacji lub bezpośrednio w gruncie w miejscu przyłączenia do obiektów budowlanych.

W procesie projektowania przyjęto zasadę, że im dalej przebywamy od źródła promieniowania elektromagnetycznego, tym jego oddziaływanie jest mniejsze.

2.4.5. Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Na terenie opracowania nie występują zakłady przemysłowe oraz obiekty, które stwarzałyby ryzyko wystąpienia poważnych awarii.

2.4.6. Oddziaływanie według stopnia uciążliwości

Zgodnie z przyjętą metodą, opisaną we Wstępie, podzielono obszar opracowania według stopnia oddziaływania na środowisko. Na obszarze objętym projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście III" w Opolu wyróżniono:

I. realizacja ustaleń planu wpłynie korzystnie na stan środowiska przyrodniczego – **ZP, WS,**

II. realizacja ustaleń planu nie pogorszy stanu środowiska przyrodniczego – **U, UA, UO, UZ, MW, MW/U, KPP, KP,**

III. realizacja ustaleń planu może wpłynąć niekorzystnie na stan środowiska przyrodniczego –**KDX, KDD, KS,**

IV. realizacja ustaleń planu spowoduje zmiany w środowisku przyrodniczym – **KDL.**

Powyższy podział przedstawiony jest na załączniku graficznym do niniejszego opracowania. Na rysunku przedstawiono również obszary, które w zależności od dominującego przeznaczenia i ostatecznej realizacji ustaleń planu mogą:

- nie pogorszyć stanu środowiska przyrodniczego lub wpłynąć niekorzystnie na stan środowiska przyrodniczego **U/KS, U/KDI,**
- wpłynąć korzystnie bądź niekorzystnie na stan środowiska przyrodniczego **KS/ZP.**

3. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

3.1. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Ponieważ analizowany obszar stanowi śródmiejską część miasta, należy go rozpatrywać bardziej w kategorii środowiska zurbanizowanego niż przyrodniczego, i to uwarunkowania związane z istniejącym zagospodarowaniem powinny być uwzględnione przy przekształcaniu tego zagospodarowania w bardziej harmonijny i przyjazny środowisku system.

Dotychczasowe zagospodarowanie obszaru nie wpływa w znaczący sposób na tutejsze środowisko. Dominującą funkcją są bowiem mieszkalnictwo oraz usługi, które nie są zaliczane do bardzo uciążliwych. Wytwarzane ścieki są odprowadzane do miejskiego systemu kanalizacji sanitarnej, przez co zagrożenie zanieczyszczenia wód nie występuje. Problem składowania odpadów jest rozwiązany poprzez regularny wywóz na miejskie wysypisko odpadów. Źródłem zanieczyszczeń gazowych oraz pyłowych jest w większości transport drogowy, który przyczynia się także do pogorszenia klimatu akustycznego. Problem ten koncentruje się w szczególności na ulicach: W. Reymonta, H. Kołłątaja, 1 Maja oraz W. Korfantego, które są głównymi arteriami komunikacyjnymi w tym rejonie. Problemy środowiskowe są więc charakterystyczne dla centrów miast.

3.2. Przewidywane znaczące oddziaływania

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego porządkuje istniejące zagospodarowanie terenu oraz pokazuje możliwości wykorzystania terenów niezainwestowanych z zachowaniem zasad ochrony środowiska oraz ładu przestrzennego. Skutki wprowadzenia w życie ustaleń planu dla środowiska mogą być różnorodne w zależności od rodzaju inwestycji jakie powstaną oraz sposobu ich realizacji, w tym stosowanych rozwiązań technicznych i technologicznych, które nie są szczegółowo określane na etapie sporządzania planu miejscowego. Można stwierdzić, że sam plan miejscowy jest już środkiem zapobiegającym powstawaniu negatywnych skutków dla środowiska, należy jednak pamiętać, że podejmowane na tym obszarze przedsięwzięcia czy inwestycje mogą generować chwilowe oddziaływania, np.: hałas związany z budową czy modernizacja ciągów komunikacyjnych. Do pomiotów, które w największym stopniu mogą doświadczyć negatywnego oddziaływania na środowisko zaliczają się:

- mieszkańcy,
- krajobraz kulturowy,
- krajobraz naturalny,
- powierzchnia ziemi,
- istniejące skwery i zieleńce (niewielkie obszarowo tereny zielone),
- powietrze atmosferyczne,
- środowisko wodne,
- fauna i flora,
- klimat lokalny.

3.3. Syntetyczna ocena potencjalnych skutków realizacji ustaleń planu

Tabela 1 Rodzaje przewidywanych znaczących oddziaływań

Typ oddziaływania	pozytywne	negatywne	bezpośrednie	pośrednie	wtórne	krótkoterminowe	średnioterminowe	długoterminowe	stałe	odwracalne	nieodwracalne
Lokalizacja nowych obiektów mieszkalno-usługowych	✓		✓	✓	✓			✓	✓	✓	
Rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego		✓	✓	✓	✓			✓	✓		✓
Ochrona zabytkowego układu urbanistycznego	✓			✓	✓			✓	✓		✓
Zachowanie, rewaloryzacja i wprowadzanie nowych zespołów zieleni	✓		✓	✓	✓			✓	✓	✓	
Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Wytwarzanie ścieków		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Wytwarzanie odpadów		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Zapotrzebowanie na energię		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Hałasu komunikacyjny		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Przekształcenie powierzchni ziemi w przypadku realizacji nowych inwestycji		✓	✓	✓	✓	✓					✓
Emisja hałasu związanego z imprezami masowymi		✓	✓			✓				✓	

Tabela 2 Oddziaływanie na środowisko

Typ oddziaływania	Ludzie	Środowisko wodne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Klimat lokalny	Klimat akustyczny	Flora i fauna	Krajobraz kulturowy i zabytki
Budowa nowych obiektów	+	0	+	-	0	-	-	0
Ochrona zabytkowego układu urbanistycznego	+	0	0	0	0	0	0	0
Zachowanie, rewaloryzacja i wprowadzanie nowych zespołów zieleni	+	0	+	+	+	+	+	+
Emisja zanieczyszczeń	-	0	-	-	-	0	-	0
Wytwarzanie ścieków	0	-	0	0	0	0	-	-
Wytwarzanie odpadów	0	-	0	-	0	0	-	0
Zapotrzebowanie na energię	0	0	0	0	-	0	0	0
Hałas komunikacyjny	-	0	0	0	-	-	-	-
Imprezy masowe	-	0	0	0	0	-	-	0

\+ oddziaływanie pozytywne
\- oddziaływanie negatywne
0 brak oddziaływania

4. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ZAPOBIEGAJĄCYCH LUB OGRANICZAJĄCYCH NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE USTALEŃ PLANU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z analizą przeprowadzoną w poprzednich rozdziałach obszar objęty projektem planu miejscowego „Śródmieście III" jest zagospodarowany głównie przez mieszkalnictwo i usługi, w związku z czym nie wpływa w znaczący sposób negatywnie na środowisko przyrodnicze. W przyszłym zagospodarowaniu tego terenu projektant nie przewiduje możliwości lokalizacji działalności, które byłyby uciążliwe dla przyrody, co więcej zapisy planu w wyczerpujący sposób określają zasady ochrony i rekultywacji środowiska. Największym problemem dyskutowanego obszaru jest nadmierna emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery oraz hałas spowodowany komunikacją samochodową, która w tym rejonie miasta jest intensywna. W celu ograniczenia negatywnych oddziaływań należy:

- nie rozbudowywać systemu komunikacji,
- utworzyć strefę ruchu uspokojonego,
- w miarę możliwości zwiększyć udział terenów zielonych.

Ponad wszystko to zastosowanie się do ustaleń zawartych w planie miejscowym pozwoli ograniczyć lub uniknąć działań wpływających negatywnie na środowisko.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NE SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM UWZGLĘDNIONE W PROJEKCIE PLANU

Z punktu widzenia projektu MPZP „Śródmieście III" istotnym jest skonfrontowanie go z dokumentami prośrodowiskowymi, sporządzonymi na innym poziomie szczegółowości. W związku z niewielką skalą obszaru objętego projektowanym planem, zasadne wydaje się przeanalizowanie celów i problemów ochrony środowiska ustanowionych w Polityce Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Miasta Opola 2008-2011, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015. Dokumenty opracowane na wyższych szczeblach, np.: w Polityce ekologicznej państwa, zawierają zapisy zbyt ogólne, które nie mają bezpośredniego odniesienia do tak małego powierzchniowo obszaru, a dodatkowo ich postanowienia zostały już ujęte w ww. dokumencie.

Analizę zgodności ustaleń projektu planu miejscowego z zapisami zawartymi w Programie Ochrony Środowisko przedstawiono za pomocą Tabeli 3.

Tabela 3 Cele ochrony środowiska

CELE PROGRAMU	Zgodność	Trudno określić	Niezgodność	Brak związku
1	2	3	4	5
OCHRONA JAKOŚCI POWIETRZA				
Trwała poprawa jakości powietrza	✓			
Wzrost udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii				✓
OCHRONA I WYKORZYSTANIE WÓD				
Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego i ekologicznego wód powierzchniowych oraz chemicznego i ilościowego wód podziemnych	✓			
Zrównoważone wykorzystanie zasobów wód	✓			
GOSPODARKA ŚCIEKOWA				
Całkowita likwidacja zrzutów nieczyszczonych ścieków		✓		
Wymiana nieszczelnych odcinków kanalizacji		✓		
GOSPODARKA ODPADAMI				
Stworzenie sprawnie działającego systemu gospodarki odpadami	✓			
Rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów	✓			
HAŁAS				
Zmniejszenie powierzchni obszarów objętych zasięgiem szkodliwego oddziaływania hałasu komunikacyjnego i przemysłowego	✓			
Uwzględnianie w fazie projektowej ograniczenia uciążliwości akustycznej nowych inwestycji, szczególnie komunikacyjnych	✓			

1	2	3	4	5
OCHRONA PRZYRODY, ZIELENI MIEJSKIEJ I LASÓW				
Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych, a w szczególności ustalenie docelowego systemu obszarów otwartych: odcinków dolin rzecznych, kompleksów zieleni miejskiej, lasów itp. stanowiących miejski system przyrodniczy miasta Opola		✓		
Ochrona krajobrazu kulturowego, a w szczególności przeprowadzenie pełnej rekultywacji terenów zdegradowanych położonych w granicach miejskiego systemu przyrodniczego - w pierwszej kolejności w granicach dolin rzecznych, począwszy od doliny rzeki Odry.	✓			
Wytypowanie niezagospodarowanych terenów, na których możliwe i zasadne jest wprowadzenie zieleni rekreacyjnej, oraz zagospodarowanie tych terenów, udostępnienie społeczeństwu w celach rekreacyjnych, oraz należyte utrzymanie istniejących obiektów zieleni miejskiej.	✓			
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI				
Rozwój gospodarczego wykorzystania odpadów budowlanych		✓		
Promowanie odzysku (zwłaszcza recyklingu) materiałów budowlanych		✓		
Wspieranie prac mających na celu niedopuszczenie do degradacji powierzchni ziemi	✓			
Rekultywację i przywracanie funkcji przyrodniczej terenów i gruntów zdegradowanych	✓			
Rekultywacja terenów z dużym udziałem gleb zdegradowanych				✓

1	2	3	4	5
OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM				
Monitoring pól elektromagnetycznych oraz egzekucja obowiązku pomiarów źródeł promieniowania				✓
Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców				✓

6. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście III" w Opolu. Obszar ten położony jest w centralnej, w całości zurbanizowanej części miasta, gdzie bardziej mamy do czynienia ze środowiskiem przekształconym przez człowieka, niż naturalnym. Celem prognozy jest określenie możliwych do wystąpienia w środowisku przyrodniczym skutków, wynikających z realizacji ustaleń planu.

Oceniany dokument, tj. projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście III" w Opolu, zawiera m.in.:

- analizę i ocenę stanu środowiska,
- zestawienie aktualnie występujących problemów związanych z ochroną środowiska,
- wskazuje co może się zdarzyć w środowisku, jeżeli ustalenia planu nie zostaną zrealizowane,
- określa jakie znaczące oddziaływania na środowisko mogą się pojawić, wtedy, gdy ustalenia planu zostaną zrealizowane,
- przedstawia jakie są środki zapobiegawcze lub ograniczające negatywne oddziaływania,
- pokazuje w formie tabeli jak cele ochrony środowiska ustanowione na wyższych szczeblach są ujęte w niniejszej prognozie.

Na obszarze objętym planem występują trzy zasadnicze problemy związane z ochroną środowiska przyrodniczego:

- nadmierne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego pyłami i gazami, w szczególności tlenkami azotu i siarki, które związane są z intensywnym ruchem drogowym,
- zbyt duże natężenie hałasu, spowodowane komunikacją, okolicznościowymi imprezami masowymi,
- zbyt mała ilość terenów zieleni i rekreacji.

W wyniku braku realizacji postanowień zawartych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście III" mogą pojawić się następujące konsekwencje dla środowiska przyrodniczego:

- utrzymywanie się wysokiego poziomu emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych,
- nadmierne natężenie hałasu będzie w dalszym ciągu pogarszać warunki akustyczne i jakość życia mieszkańców,
- warunki bioklimatyczne pozostaną niekorzystne,

- nie przybędzie terenów zielonych,
- będzie istniało duże prawdopodobieństwo lokalizacji szkodliwych działalności gospodarczych,
- ogólne warunki higieniczne życia mieszkańców będą się pogarszać.

Obszar planu „Śródmieście III" jest zagospodarowany głównie poprzez mieszkalnictwo i usługi. W projekcie przewiduje się kontynuację tych funkcji przy jednoczesnym uporządkowaniu zaniedbanych wnętrz blokowych, utrzymaniu istniejącej zieleni i zwiększeniu jej udziału oraz poprawieniem strony estetyczno-wizualnej. Wpływ ustaleń planu na środowisko może być następujący:

- poprawa walorów wizualno-estetycznych krajobrazu naturalnego i kulturowego,
- ochrona istniejącego drzewostanu przy jego równoczesnym powiększaniu,
- wzrost natężenia ruchu drogowego spowodowany rozwojem funkcji usługowej,
- możliwa poprawa warunków akustycznych,
- ocali obszar przed możliwą lokalizacją inwestycji szkodliwych dla środowiska.

Możliwe do zastosowania działania, które mogą pomóc zapobieganiu lub ograniczaniu negatywnych wpływów na środowisku obejmują następujące propozycje:

- rezygnacja z rozbudowy komunikacji,
- utworzenie strefy ruchu uspokojonego,
- zwiększenie udziału terenów zielonych.

7. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Realizacja zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie będzie implikować transgranicznych oddziaływań na środowisko, wobec czego dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

8. DOKUMENTY WYKORZYSTANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

[1] Kondracki J., 2000, Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

[2] Kowalczyk R., 2004, Dokumentacja „Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla miasta Opola", Opole.

[3] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Opola, przyjęte Uchwałą nr LIV/602/05 Rady Miasta Opola z dnia 17 listopada 2005 r.,

[4] Okrasiński K, Żyła P., 2009, Prognoza oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Miasta Opola 2008, Opole.

[5] Barańska B. (pod red.), 2007, Stan środowiska w Opolu i powiecie opolskim, Urząd Miasta Opola, Starostwo Powiatowe w Opolu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, Opole.

[6] Spałek K. (pod red.) i BIO-PLAN, 200, Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza Opola, Opole.

[7] Encyklopedia Klimatologiczna ESPERE, www.espere.net

Rysunek 1 Granice opracowania

Rysunek 2 Istniejący sposób i stan zagospodarowania obszarów objętych postanowieniami projektu mpzp „Śródmieście III” w Opolu

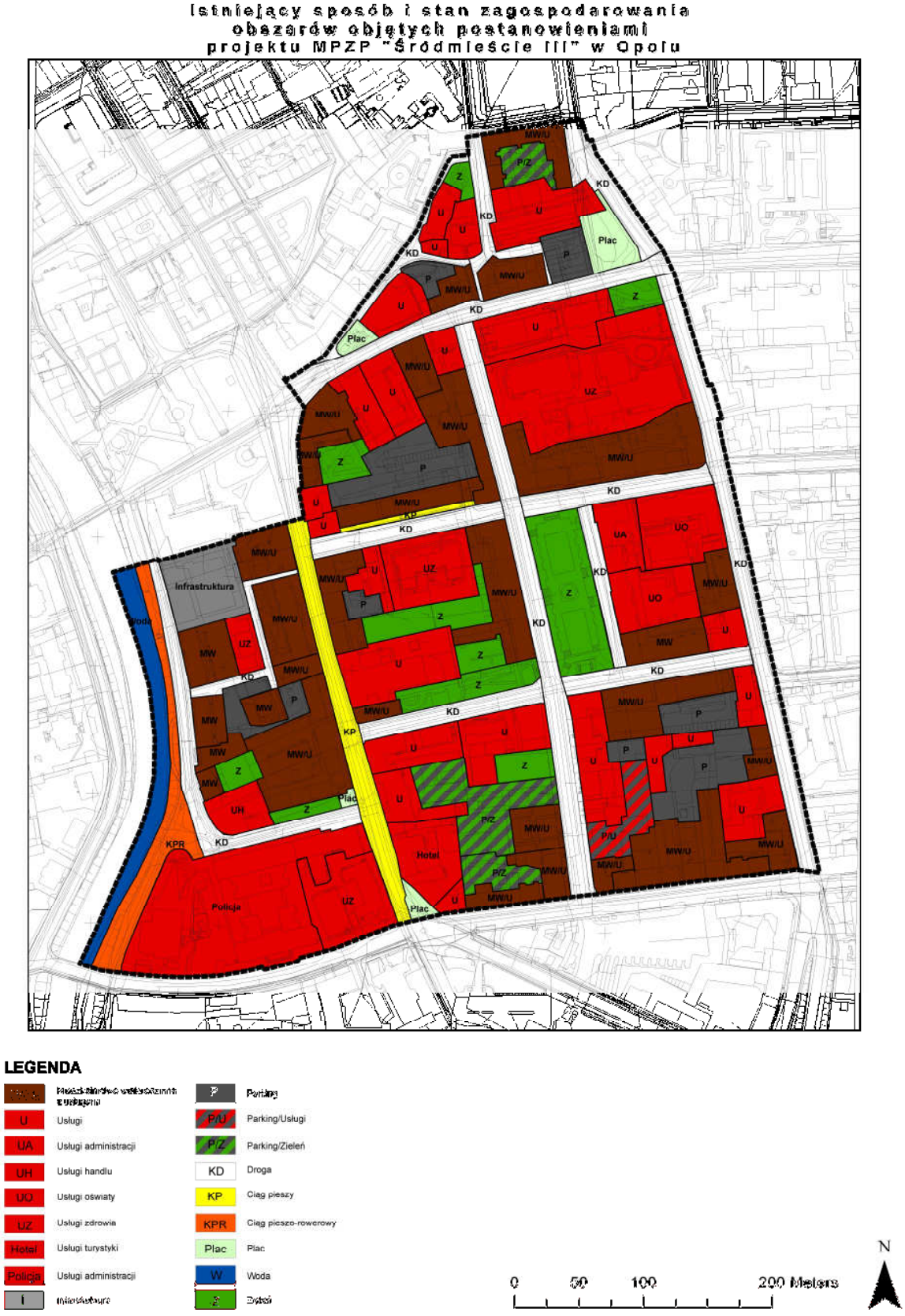
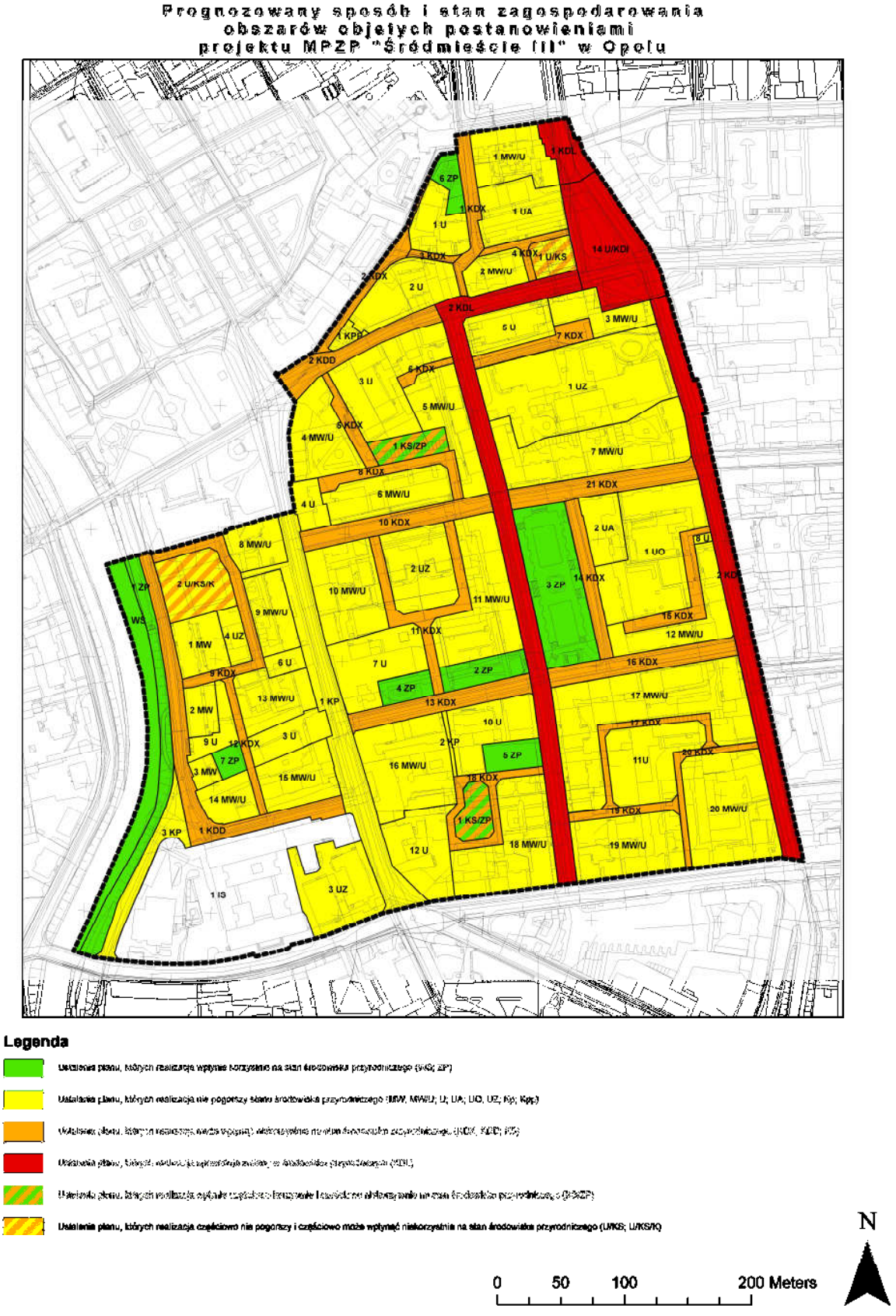
Rysunek 3 Prognozowany sposób i stan zagospodarowania obszarów objętych postanowieniami projektu mpzp „Śródmieście III” w Opolu